

алекса веретенченко

заморські вина

Олекса Веретенченко

ЗАМОРСЬКІ ВИНА

ОЛЕКСА ВЕРЕТЕНЧЕНКО

ЗАМОРСЬКІ ВИНА

ПОЕЗІЇ

Обкладинка Якова Гніздовського

diasporiana.org.ua

ВИДАВНИЦТВО "СУЧАСНІСТЬ"

1974

OLEKSA VERETENCHENKO

НА ВІЧНУ ПАМ'ЯТЬ
ДРУЖИНІ НАДІЇ —
СЕРДЕЧНИЙ ДАР
МОГО ЖИТТЯ

OVERSEAS WINES

UKRAINIAN POEMS

Cover design by J. Hnizdovsky

COPYRIGHT © 1974 by OLEKSA VERETENCHENKO
AND SUCHASNIST

ПОСВЯТА

Чуття до тебе не таю
І спрагнену любов мою,
Як неповторности красу,
В поліття дальні донесу.

Страждав я, мучився, горів,
Та не шукав олживих слів:
Гарячоквані рядки
Прийми й помилуй помилки.

Я тут увесь такий, як є.
Тобі віддав життя своє,
Тобі поезія моя...
А зло чинив — то був не я.

■

Коли минаю в час тривоги
Міста і села, і поля,
Натомлені в дорозі ноги
Пече вогнем невір-земля,
Коли спадають з небокраю
Додолу сутінки бліді,
Стирають грані, що не знаю,
Куди іти мені, — тоді
Усе пригадую до болю
І через морок бачу я
Довкола тебе авреолу, —
То світиться душа твоя.

■

Що кому судилось: долі пряди ниті,
Сонцеві світити, а землі цвісти.
До мети своєї прагне все на світі,
І яке це щастя досягти мети.

Визначено міру матері-натурі,
Камінь і рослина, птах, людина, звір —
Борються невпинно з бурунами бурі,
Плавають, літають — вгору, вглиб і вшир.

А мені на груди налягає брила,
Радість існування я давно забув
І звестись не сила, глянути не сила.
Скільки тисяч років дома я не був?

Як же ви далеко, простори простерті,
Що такий свіжистий збуджували шем!
На прарідне лоно я вернусь по смерті
Блискавкою-громом, зливою-дошем.

■

Розкриляються білі вітрила.
Твої очі — світанки нові.
Вулканізуюча сила
Закипіла в моїй крові.

І нічого, що час маліє,
Що життя так нерівно текло,
День-у-день кожну мить на землі я
Відчуваю твоє тепло.

Зачудованим вогнепоклонцем,
Наче вперше — вже стільки літ —
Я дивлюся, як сходить сонце,
Як будується світ.

■

Дні і ночі шумів океан,
Збираючи силу останню.
Каміння пливло,
Мерла риба від ран,
І кінця не було штормуванню.

Підіймалися смерчі — здавалося, там
Всі бурі проснулись минулі.
І сотні тривожних радіограм
Пронеслося по земській кулі.

Кораблі йшли на дно.
Не один капітан
Загинув, простріливши скроню...
Маленьку перлину створив океан
І поклав на жіночу долоню.

ЧАЙКА

Спалахнув серед ночі набій
Над морською затокою.
А вона порина...
Що ж судилося їй
Під водою глибокою?

І куди попливла — не розкаже пітьма.
Як сновиди,
Місяцем пшениці,
Кулаються хвилі... А чайки нема.
Нуртують чутки в Одещині.

Приходили люди чужі і свої,
Голодні, обдерті, розхристані.
Хтось був у Криму.
Хтось бачив її.
Та вона не вернулась до пристані.

І плачуть на березі діти дрібні,
— Сироти з матір'ю вбогою.
А чайка далеко лежить на дні
З усією залогою.

Стомлений в далекім плаванні,
Тоне-тане серед скель
В чорноморській синій гавані
Полум'яний корабель.

Райдужистими вітрилами
Вкрився обрій навкруги,
Хвилі зграями грайливими
Журно плещуть в береги.

І ніде не чути голосу,
Не брязкочуть якорі,
Тільки чайка тугу болісну
Виквиляє угорі...

Блиснула остання пасмуга
В надвечірній легкій млі —
Потемніло і погаснуло
Сонце нашої землі.

СТАМБУЛ

Лунає світло зоряного саду,
Блищить вогнями райськими Босфор.
Десь птиця птицю кличе на пораду,
Десь промайне і зникне метеор.

Стамбул. Стамбул. І мріють над водою
Мечеті, башти, кріпості, мости,
Пишаючись жакливою красою,
Що рівної на світі не знайти.

То дим-димок, то хмарка срібнолета
Повійно злине в сутемряву млу,
Неначе дух Пророка Магомета,
Воздаючи Аллахові хвалу.

То вигляне, просвітиться, то зайде
За мурами півмісяця тавро, —
Як лицаря над лицарями Байди
За гак зачеплене ребро.

ЛЯНДШАФТ

Дорога. Бомби надламок.
Ламані обриси гір.
І неодмінно замок,
Казарма, або монастир.

На возі дрімає баварець.
Вечір. Тихо кругом.
Корова з волем у парі
Ідуть під одним ярмом.

Не тішить господаря зелень.
(Чи вистане сил і крил?!).
... Згадав про село невеселе,
Що зветься Веселий Поділ.

Колись і його пагони
Блищали у тім селі,
То й вивіз додому вагони
Найкращої в світі землі.

Не знав ні про сон і спочин,
Трудом коротаючи дні,
Але і чорнозем не хоче
Родити на чужині!

ЛІС

Немає тут покорчених дерев,
Дедалі кожна памолодь стрункіша,
Сюди не досягає вітру рев,
А тиша навкруги — священна тиша.

Проміння сонця падає униз
І килимом лягають світлі плями,
В торішнім листі пересохлий хмиз
Тріщить, неначе постріл, під ногами.

Без квітошів чар-зілля й диких рож
Хвилює душу: диво бути мусить,
Вродлива мавка вибіжить, абож
Плигне хижак — і горло перекусить!

Життя робило нас альпіністами.
Йдучи дорогами кам'янистими,
Ми брали тяжко не Альпи звичні,
Були ті гори
Алегоричні.

Над нами довго вітрами дихала,
Снігами біла холодна віхола,
Хто врятував себе від загину,
А хто відразу зірвавсь в долину.

Не раз над прірвою безпрозорою
Шукала марно ти за опорою, —
Під черевички твої з шипами
Я ставив серце — й минали ями.

В житті суворім так рано-рано ми
Серця поривні вражали ранами.
Тебе ніколи я не забуду,
Любити буду
До віку-суду.

Знялися з якоря в неділю,
Пройшли повільно серед скель.
Під себе горне сонну хвилю
Могутнього грудий корабель.

Важкий, овіяний борвієм,
Перетинає дальній рейд.
На шоглі вимпель майоріє.
Команда:
— Повний, уперед!

І зник за обрієм... Чи швидко
Повернеться з чужих країн?
Його давно уже не видно,
Та рідну землю бачить він.

РЕЙС

Хай буде так. Доба тривожна
Нас кидає в чужі світи.
Але вертає дума кожна...
Забутого згадать не можна,
Потраченого не знайти...

А хвиля бризкає сердито —
Велична мить, велична мить!
Багато нами пережито,
(Кого нема, кого забито),
Ще більше треба пережить.

Та я з тобою, я з тобою
Шукаю точки опертя —
О будь же, будь завжди такою
Супутницею дорогою
Мого бурхливого життя!

І хоч непевна путь-дорога
В краї неznані — десь — кудись —
Але у Господа святого
Ти не благай собі нічого:
За Україну помолись.

■

Ти думала — сходив місяць,
Або зайнялося сонце
На чорному горизонті
Бурхливого океану.
Далеко горіла хмара
Блідого мінливого світла
І швидко по праву руку
Зближалася нам назустріч.
Але то не місяць сходив,
Ні сонце ясне займалось —
Видовище інше, незнане,
Являлося нашим очам:
З вогненними парусами,
Південним Хрестом променюючи,
Пройшов корабель щасливий
До порту, який ми покинули.

■

Корабельні склянки відбивають дві.
Чорна хвиля на морі.
Ніч.
І вітер.
І шум.
І вогні топові
Розгойдалися, наче зорі.

Спалахнув метеор серед хмарної мли —
То вгорі з місяцевого рогу
Пролилась благодать на тих, що пішли
У далеку дорогу...

Попливли, попливли —
На багатий улов,
Чи за мир віддаватимуть подать?..
Знаю, думаєш ти, що повернуться знов
Кораблі, —
А вони відходять.

Лечу думками над степами,
Де коливається ковиль,
І відстань міряю роками,
Згубивши лік англійських миль.

Життя моє! Перетинаю
Уздовж і впоперек світи.
Чи ж довго йти шляхом відчаю?
І чи вернуся до мети?

Пливуть вінками за водою
Літа найкращі. Лине час.
"Усе моє ношу з собою" —
Сказав би я, а не Біяс.

НЕГОДА

Тут вище кельнського собору
До хмар підносяться угору
Верхи споруд. Об їхні грані,
Гонимі бурею, мов п'яні,
Ламають птиці мокрі крила
І літаків нестримна сила
Враз розпадається в тумані,
Вдаряючись об мур слизький.

З бетону, мармуру і криці
До хмар високі кам'яниці.
І тільки люди, люди ниці.
І тільки дух — низький.

Мій голос туди не дійде
З країни Великих Озер.
Заобрійні красвиди
Пригадую і тепер:
Долини — степи — і небо —
І верби над просинню рік...

Невже ж я чужий для тебе,
О рідна моя навік!

Чи я впізнаю береги
Дніпра-Дунаю
І кожну квітку довкруги,
Чи я впізнаю?

Чи я впізнаю ті гаї,
Де повно птиці,
Міста зруйновані мої,
Церкви столиці...

Високе небо голубе,
Степи без краю,
І матір бідну і себе —
Чи я впізнаю?

ВОВЧА

Дивлюся — зигзагами смілими
Шугають униз ластівки,
Виблискують білими крилами,
Черкаючи плесо ріки.

Скидається риба з несити
І дивно стає тоді,
Що колами схему всесвіту
Накреслює по воді.

І котяться, котяться струмені
За обрії голубі.
Дерева стоять задумані,
Заслухані у собі.

Укусить комар — я змовчую,
Лиш хмурю сердито чоло...
З вудками над річкою Вовчою
Дитинство моє пройшло.

Ще пам'ятаю цвіт розмаю
І в небі радісну дугу...
Кажу, а сам — немов торкаю,
Цілую землю дорогу,
Де молодість моя безжура
Майнула, — так на світі є!
Колись і Рильський, і Сосюра
Пили за здоров'я моє.
Я жив у місті сонцеликім,
Був на Тарасовій горі
І з Володимиром Великим
Ловив я рибу на Дніпрі.
У водах Дону і Дунаю
Черпав джерелову снагу...
Кажу, а сам — немов торкаю,
Цілую землю дорогу.

Увійшов, обійняв дружину,
Весь в снігу...
І всміхнулась вона:
— Притомився? В таку хуртовину
Добре випить вина.

О спасибі тобі! Чим багаті,
Тим і раді — чи бідний я?
Так, стомився.
В маленькій кімнаті
Спить дитина моя.

А надворі білють завої.
А вино червоніє, мов кров.
Сніг на рани землі святої.
Слід на серце —
Любов.

МАРИНІ

Цікаво, що у тім нутрі є?
За молоток — і стук, і грюк:
Ніяка цяцька не вціліє,
Що б не потрапило до рук.

Вже й віз-повіз повзе ізтиха,
Ведмідь розбитий упродовж
І ведмедиха ледве диха, —
Тобі не жаль? Мені також.

Руйнуй, ломи, не бійся зломин,
Бо й так не візьмеш у життя.
Це все, що ти колись на спомин
Батькам лишиш, мое дитя.

■

Дитя являється на світ
Із тьмяними очима.
Спливе багато днів, як літ,
Коли імла незрима
Окреслиться, коли воно
Промовить першу фразу...
Краси нікому не дано
Побачити відразу.

Помалу виросте дитя,
Збагне собі на подив
Закономірності життя —
Повільність переходів.
Благословить і квіту цвіт,
І посох пілігрима,
І піде знов у кращий світ
Із тьмяними очима.

■

Я не шукаю плям на сонці.
Я —
Щасливий, закоханий, молодий
Все життя тобі поклоняюся.

В небі чистому, як сльоза,
Променює зіниця зеніту.
Подивися — чи бачиш їх?
Та й хіба вони шкодять нам?

Я не шукаю плям на сонці.
Я —
На сонці не шукаю плям.

Все на землі благословенне
І первородний гріх — не гріх.
Ти стала матір'ю від мене,
Ти мрія мрійних мрій моїх.

Коли погляну у прийдешність,
Чи спогадаю давні дні,
Як сьйний символ, як чудесність,
Скрізь увижаєшся мені.

З'явилась ти маленька, сміла,
І погляд кинула з-під брів,
І враз душа моя прозріла
В ту мить, коли тебе зустрів.

А там війна, бої, пожари,
Шукання виходу з імлі,
Над нами хмари, чорні хмари,
Вагітні грозами, пливли.

О скільки ми пустель під небом
Пройшли без хліба і води —
Одна любов моя до тебе
В пустелях тих росла завжди!

Не знали ми, що буде з нами,
І що серця нам перев'є. —
Твоїми добрими ділами
Позначено життя моє.

Чого лише не довелося
Нам пережити, взявши старт.
Крутий цей шлях, тяжкий і досі.
Та я здобув незламний гарт.

Ще не поклав свою печатку
Бог старости, час не потер.
Коли б я міг тебе спочатку
Отак любити, як тепер —

Моє ти сяєво південне,
Найкраща всіх земних утіх!
Ти стала матір'ю від мене,
Ти мрія мрійних мрій моїх.

Відкриті злегка очі милі
І тінь під грудями лягла.
Губами по твоєму тілі
Від ніжних ніжок до чола!

Погасали зчорнілі світання,
Ночі в лунах, тіла у крові
Біля згарі.
Доба добивання
Перетнула шляхи вікові.

Погляд сталлю струмився синій.
Кінь її пролітав стрімголов.
А проте молоді краси в ній
Не було,
Бо краса — то любов.

Промайнула,
Розтала в блакиті.
Від копита глибокі сліди
Дошовою водою налиті,
Я напився тієї води.

Не дайте голодному хліба,
Прагнущого не поїть.
Як легко жадана скиба
Наблизить останню мить...

Не дайте голодному хліба,
Прагнущого не поїть.

Я сам умирав на полі
У колі впокійних примар.
Та, може, з веління долі
Вернув до життя поволі
Маленький, в крові сухар...

Я сам умирав на полі
У колі впокійних примар.

КОЛИСКОВА

На селища поснули
Сніг валить, як з труби...
Ой гуленьки,
Ой гулі,
Голодні голуби.

Десь батько й син від кулі
Впадуть — що хоч роби...
Ой гуленьки,
Ой гулі,
Голодні голуби.

Гули вітри в розгуллі —
Допомогли хочби...
Ой гуленьки,
Ой гулі,
Голодні голуби.

Чи жаль мені минулі
Дні радості й журби?
Ой гуленьки,
Ой гулі,
Голодні голуби.

ЗАГИБЕЛЬ ПТИЦІ

Лине вгору, вгору —
Неозор прозору
Вкрили два крила.
Тільки вітер свище,
Ще ніколи вище
В небі не була.

Далі в далеч милу —
Виміряти силу,
Миць свого пера.
Скоро в мряці сірій
У гарячий вирій
Вирушать пора.

Скільки щастя й волі!
Знизилась поволі
В мариві промінь.
Бачила долини,
Сонце й тінь людини,
Найтемнішу тінь.

Раптом — біль і втома.
Впала нерухома
З кров'ю на крилі.
А вгорі курличуть,
В невідоме кличуть
Смерти журавлі.

■

Що ж, і сонце засне,
Сонця сон — це кінець.
Бо не тільки людина безсмертя не має
В цьому світі світів —
Такою її сотворено
І не можна змінитися їй,
Бо коли б вона іншою стала,
Тоді не було б людини.
Безсмертя немає для неї
І спасіння їй не знайти.

Коли пролунає останній стогін,
Як затихне велике вогнило,
Серце з грудей моїх вирву
І кину в осліплі простори,
І воно кружлятиме над земною безоднею,
Все зогріє і все воскресить.
Серце — сонце моє —
Вічне світло дає.

■

Від галактики до галактики,
Між туманами, серед заграв
Я стомився літати. Отак таки
Людський розум іще не літав.

Відпочину на соняшнім промені —
Янголині часи охрищу:
Відчепіть з Водоля відро мені,
Принесіть мені трохи дощу.

В заобрійній далечині
Клекочуть перегроми...
А на душі чогось мені
Так легко —
Від втоми.

Ані бажання,
Ані мрій,
Імлюю все покрило.
Пливе по морю човен мій,
Півмісяцем вітрило.

Мені не потрібно блищати пророком.
Занадто багато в цім світі широкім
Пекучого болю, страждання і горя.
Я хочу спочити
На березі моря.

Можливо забуду провини, покути
І там, де нікого не видко й не чути,
Впаду на коліна —
У водах прозорих
Омию з обличчя вигнанщини порох.

Я знов завітаю на скелі похилі,
Де б'ються і стогнуть, і піняться хвилі,
Де захватний простір і вітру зідхання,
І постать жіноча,
Як факел кохання!

■

Холодний місяць, море грає,
Об скелі хвилями б'ючи.
Нічого кращого немає
За небо сріберне вночі.

Це не комета — естафета
Летить, віщує радість нам:
Десь утворилася планета,
Яку назву твоїм ім'ям.

Колись у зоряному краю
Знов наші стрінуться серця.
Я вірю, вірую, я знаю —
Світ без початку і кінця.

І все, що час плюндрує люто,
Відроджує космічний пил,
Хоч на землі давно забуто
Про існування вищих сил.

■

Поспішав у голодній пустелі,
А смага до нестями пекла.
День горів — ні зела, ні оселі
Коло висхлого джерела.

Жовтим попелом дюни. Ізвори,
Як покруччя гадючих доріг.
Пити, пити! Пройшов через море
І напитись не міг.

Кров точилась об гостре каміння,
Аж тоді на гірському плаї
В час розливного вечоріння
Він зустрів її.

Підійшла, уклонила неміло,
В землю вдарила збаном важким:
— Дай, омию знеможене тіло,
Витру ноги волоссям своїм!

Подивився очима ясними,
Засоромився, що чоловік...
День і ніч у гарячі обійми —
Народивсь молодик.

ПІСНІ МАНДРІВНИКА

1

Про землю згадуєм святу,
Де сонце нам займалося.
Ми бачили ясну мету,
А то лише здавалося.

Нема до щастя вороття,
Нічого не зосталося,
Ми думали, що це життя,
А то лише здавалося.

Не вернеться, що промайне.
Кохана, як це сталося?
Казала, любиш ти мене,
А то лише здавалося.

2

Моя ти перша і моя остання!
Я виростив розкішний сад кохання,
В якому дивні квіти красували
І в небі грали радісні хорали,
А ти взяла і з думкою лихою
Засіяла його розрив-травною.

Не думав я, що доля так захоче,
Що можуть бути злими карі очі,
Ці найрідніші в світі очі карі.
Життям клянусь — не жити нам у парі.

3

Я сумую на морі у далекій плавбі.
Привітанок тобі,
Привітанок тобі!

Не забуду ніколи очі смутком повиті.
Ти єдина на світі,
Ти єдина на світі.

Що минуло навіки — у душі не мине.
Пам'ятаєш мене,
Пам'ятаєш мене?

Через бурю холодну, через тишу гарячу
Всюди образ твій бачу,
Всюди образ твій бачу.

Як підстрелена птиця в землю крилами б'є, —
Рветься серце моє,
Рветься серце моє.

І ні в якій країні я не маю спокою,
Що ж ти робиш зо мною
Неземною красою!

ЗЛИВА

Метелики жовтого листя
Кружляли в саду старім.
З небесного лука — стріли,
І закотом вдарив грім.

— Тікаймо, бо я боюся!
— Гей, дівчино, не пуцу! —
Для юнок рятунок — цілунок —
Від холоду і дощу!

Над нами шуміла злива,
Під нами пливла земля,
А ми нап'яли вітрила
Любовного корабля.

О бідна промокла одежа,
О тіла твого краса!
На плечі, на груди спадала
Важка чорноруса коса.

Потоки води живої
Стікали на лиця худі...
Одного не можу сказати,
Чи плакали ми тоді?

Нежданно за хмарами сонце
Спахнуло — і вітер затих.
— Ніяка тебе стихія
Не вирве із рук моїх!

Здавалось, то був і справді
Потопу великого час, —
І людство усього світу
Початок взяло від нас.

■
Виринають спогади золоті —
Все про вулицю невідому,
Де проходив колись тільки раз у житті
І ніколи по тому.

Сніговіями зір там разили разки
Білих квітів. У цілому світі
Не стрічав я таких. — Про минуле згадки,
Наче рани відкриті.

Інший хтось по тій вулиці хризантем,
Ідучи, з усієї горлянки
На світанку висвистує солов'єм
(О прекрасні світанки!).

Там нові покоління зросли давно —
Юнаки і дівчата — привіт їм!
Я дивлюсь у вікно і заморське вино
Пахне хмелем столітнім.

■
Час до школи — щаслива пора:
З торбинками біжить дівчора,
Перекинувши через плече...
Все міняється, все тече.

За вікном у веселім гурті
Бачу кучері золоті,
Дорогі. На дитину мою
Я дивлюсь — і себе впізнаю.

Ніби в казці, що чув я колись,
Мрії з дійсністю переплелись.
Опадають сніжинки малі,
Тануть зорями на чолі.

По снігу, по тонкому льоду
Я з книжками до школи іду
І рипить підо мною земля,
Наче палуба корабля.

■

У ніч Христового Різдва
Над нами з висоти
Сіє зірка світова,
Її — не досягти.

Як вічна мрія у житті,
Вона і з даліни
Яснить в імлі шляхи-путі,
І світяться вони...

У ніч Христового Різдва
При місяці вгорі
Юнь ударована співа
У кожному дворі:

— Хай буде воля, мир усім
І радість між людьми —
Христос родився! Разом з Ним
Народжуємось ми.

■

Бачити чорне сонце —
Серце, чому ти не з криці?
Знати німі таємниці,
Як завмирає життя...
Свічкою гасне дочасне,
Вічно краса не квітне —
Все на землі тендітне,
Все на землі земне.

Викрешіть із каміння
Більше вогню, богове,
Влийте людині крові,
Дайте дельфінам води —
Щоб наїжачене сонце
Зазолотило в зеніті,
Щоб у затемненім світі
Не завмирало життя!

Гнітючо глушить нагла змора
Мою ходу в земнім саду.
Сьогодні смутно, як учора,
І завтра радості не жду.

Незмінні зміни — сонце вирне
І знов пітьма заступить вись.
Одне і те ж, коли ймовірне,
Що я в природі жив колись.

Гудуть, гудуть вітрів розмети,
Опилюючи без кінця
Спредвіку спалені плянети,
Невпорядковані сонця.

І все, що бачимо в кружінні,
Або незримо й поготів,
Це тільки залишки нетлінні
Давно зруйнованих світів.

Наче коні, мчать вітри осінні,
Жовте листя падає додолу
Тихо,
Як людина у бою.

Страшно перегадувать минуле,
Бо найгірш за все людська жорстокість,
Ще її ніхто не переміг.

Скільки поколінь було забито?
Скільки на землі не народилось?
Вічний незмир.
Марна боротьба.

Нібито помщаються наосліп
За свою немогу змити з себе
Кров'ю ближніх первородний гріх.

Так
Давно
На грізних колісницях
Половину світу зборознили
І Єгипет,
Греція,
І Рим, —

Обернувши всі малі народи
В рабство,
Кров мішаючи з чужою,
Втратили призначення своє.

Лиш боги існують, як раніше,
І вони повинні бути добрі,
Адже без добра немає зла.

І якби жорстокосердні люди
Стали раз безсмертними богами, —
Їхній рід
Загинув би навек.

АЗІЯ

І Схід, і Захід од віків
Про неї дбають без упину,
І каравани кораблів
В її порти везуть данину —
Вугілля, золото, чаї,
Девізи, хліб, якісь ідеї...
Всі хочуть рятувать її, —
Як від загибелі своєї!

Вона ж, пильнуючи услід,
І постерігши темний жажіт,
Ізгорда дивиться на Схід,
Зловісно кривиться на Захід.

ЕПІТАФІЯ КІРА

Я — Кір, що Азію скорив,
Вів персів, плем'я дуже.
Ти не клади на мене гнів,
Мій невідомий друже,
За крихітку малу землі,
Яка тепер покрила
Мої турботи і жалі,
І прах мого тіла...

Надо мною схилився лікар,
Тихо руку мою проколов.
Три хвилини —
І знову витер...
Це так просто віддати кров.

Ось стоїть вона в узголов'ю
На столі.
Я спокійно дивлюсь:
Може кров'ю, своєю кров'ю
Порятую життя комусь.

І, можливо,
З далекого краю
Прийде лист на моє ім'я
Від людини, якої не знаю
І ніколи не знатиму я.

■

Ще вчора пальцями торкалися брудними
До ран.
Яка страшна
Ненависть їх була!
Сьогодні всіх нема.
Пропає і слід за ними.
Але моя душа не пам'ятає зла.

Людоті на землі ніщо не допоможе.
Нехай собі живе
І множитьс'я нехай.
До ворогів моїх будь милосердний, Боже,
І ворогів моїх Ти смертю не карай.

■

Мовкнуть співи солов'я,
Одцвітають весни.
Мре краса. Чи ж вірю я
У життя воскресне?

Вся планета, як була —
На миру без миру.
Терези добра і зла
Перебрали міру.

Затяжні ведуть бої
Скрізь ворожі сили.
Гине світ. Пісні мої
Світу не змінили.

БІЛЬ

Ти не думав, як був молодим,
Що можливе страждання безкрає,
І що слово вбиває,
Ти не думав, як був молодим,
Що так болісно лезами зла
Крає те, що коханням зветься,
І німіє пригнічене серце,
І душа дотліває дотла.

Цвинтарище богів.
Задумалася доля.
Над картами зірок спинився дивний погляд.
Сидить вона, сліпа, убрана в темні шати,
Не знаючи сама —
Чого мені послати?

Здається, все було.
Ненависть без упину.
І пристрасна любов, щоб мучити людину.
І не життя й не смерть. Не рабство і не воля.
Який іще удар?..
Задумалася доля.

■

Сіє з решета білу пилюку,
Замітає сліди зима...
Надарма накликаєш розлуку —
Та розлука прийде сама.

Не махнеш у вікні рукою,
Не почувеш мою ходу.
Ти не знайдеш мене ніколи,
Так, як я тебе не знайду.

■

Нижучий, як з ножа,
Осінній вітерець...
Зближається межа —
Початок і кінець.
Життя несе
По вінця келех болю,
Я вип'ю все
За неминучу долю.

У світове
Стелитиметься шлях,
І попливе
Туман в моїх очах.

На землю упаду,
Холодну і чужу,
Спокійний на виду,
Я встану і скажу,
Озвуся я
Останньою мольбою:
— Душе моя,
Візьми мене з собою!

Стомився ждати надарма —
Уже й не чую втому.
Такого поїзда нема,
Що візьме нас додому.

А час іде,
За днями дні
Біжать навперегони,
Зникають ночі в даліні,
Втікають, як вагони.

Ці поїзди — я їх завжди
Упізнаю по стуку, —
Вони завжди — ці поїзди
Вистукують розлуку.

ШУКАЙТЕ

Давно вже набридли усі ті,
Бог знає, які небилиці.
Ви ловите рибу у сіті
Лише в каламутній водиці.

Але ж —
Невсипущу пам'ять,
Яка б не була здорова,
Прозоре вино туманить, —
Шукайте прозорого слова!

СТРАЙКАРИ

Навстіж вікна, розкрийте очі
І погляньте на тих, що для вас
Не робили, а рабували!

Стукають палиці в руках без пальців,
Заскрипіли протези і милиці,
Навіть
І сліпі йдуть на повіді за собаками.

Прочитайте плякати —
Чорніючі, як демони демонстрації,
Що безрукі несуть їх на спинах своїх,
Прочитайте! —

То не Суд Страшний ізближається,
Там по бруку Великим Бульваром
Йдуть не вногу безногі каліки.

МОННА ЛІЗА

Вимрій мудрого да-Вінчі,
Неповторну Монну Лізу
Возять, міряють на інчі,
Роздягли згори донизу —

І танцюють на Бродвеї
І в Парижі десь на площі
Загримовані під неї
Попідмоцшувані мощі —

Серед бітників і бомів,
Наркоманів і пігмеїв...
Навіть блазень обсоромив:
Довгу бороду підклеїв.

Леонардова другине,
Утікай назад до Лювру! —
В наші дні мистецтво гине,
Визнають халтуру здуру.

Скільки вилито нудоти,
І в чиєму інтересі?
Жарти, співи, анекдоти
В телевізії і пресі.

Розміри не до вподоби.
Кольори не роблять свята.
Наче Статуя Свободи
Вся вона зеленкувата.

Точать, як іржа залізо!
Отакі дива-контрасти...
Монно Лізо, Монно Лізо,
Я б хотів тебе украсти.

ГУМОРЕСКА

Ні, я курити не почну —
Була б кому охота —
Ніколи більше тютюну
Я не візьму до рота.

А то ж колись — який це жах —
Мав звичку препогану!
Вже й на Курільських островах
Курити я не стану.

Пощо курних смішити кур
Курницею такою?
Хай краще буду винокур
У курдів над Курою.

На всіх закурених курців
Тепер дивлюся скоса:
Подумать страшно, що курив
І дим пускав із носа!

ПАНТЕРА

Він походжає по арені,
Упевнена його хода.
Оркестри грім —
Почався тренінг —
І ось пантера молода —
З кільця в кільце
Все вище, вище
Стрибає сильна і пряма,
В повітрі свисне батожище —
До нього лапи підійма.

В очах її, неначе пляма,
Відбилася якась чудна
Юрби понура панорама,
А в тій юрбі —
Сидить вона:
У сукні бриженій вечірній
І з капелюшком дорогим,
Якій він вірний і покірний,
Як ця пантера перед ним.

ЦИГАНСЬКА ПІСНЯ

Не всиха вино на дні —
Пий, циганко мила!
Чорні ночі, чорні дні —
Все життя зчорнила.

Гірше грізної грози
Безнастанні драми.
Поцілуй, а не грози
Чорними словами.

Подивись на грона зір
В кронах евкالیпту.
Ти краса. Твій чорний зір —
Небеса Єгипту.

Що люблю — моя вина,
Що люблю — нелюбий.
Від червоного вина
В тебе чорні губи.

Січні, травні, грудні.
Сірі давні будні...
Що було вже —
Знову буде
Вдень і по полудні.

Туга вечорова.
Зоряна розмова.
Все згадаєш — і забракне
Барви,
Звуку,
Слова.

В час моління хвилюєш мене:
Не княгиня і не царівна, —
Ти як чудо небесно-земне,
В храмі ти богорівна.

Я люблю тебе дивну якусь,
Загадкову, до всіх не схожу.
Рік за роком на тебе дивлюсь
І збагнути не можу.

О прекрасна і грішно-свята!
Світ без тебе — незмірна потала.
Я цілую розп'яття хреста
Там, де ти цілувала.

Ти відчула слова —
Як винувий розлив...
Цілу ніч цілував,
Говорив, говорив.

Нам зоря світова
В серці значила слід —
Цілу ніч цілував,
Не проспав сонцесхід.

Чи ж не правда — для нас
Сонце сходить ясне!
В цей освячений час
Щось тривожить мене:

Мало сили уяв,
Світло слова слабе —
Може все не сказав,
Як люблю я тебе.

НАПИС

Темне тло — дні пережиті.
Унизу, як тінь заграва...
Не холодний відблиск миті —
Майстер душу малював.

Образ твій любов'ю дише,
Серця чути в нім биття,
І незмінна, найрідніша
Ця усмішка — все життя.

На лице твоє і груди,
На твоїх очей прозір
Подивлюсь — і вірю в чудо:
Чудо єсть мистецький твір.

Пройде вічні виднокруги
З тебе створений взірєць...
Що ж, одружимося удруге,
Під вінець — і кінець!

НАДІЇ

Промайнули дні —
Весни навесні.
Із тобою говорити
Хочеться мені.

Сниться Кременчук...
У віконце стук...
Скільки літ любови-щастя,
Скільки зим розлук!

Зоряні ключі
Грала уночі
І твоя голівонька
На моїм плечі.

Що було — було.
Не пройшло тепло.
Все життя моє з тобою
В слові процвіло.

Молоде вино
Розлилось давно,
Як же знов мені постукати
У твоє вікно?

У чужих краях
Спиниться мій шлях,
А любов моя до тебе
Житиме в піснях.

■
Прибувши з Києва, нівроку,
Ти досить бачив дійсних видив.
Там у Торонті і в Нью-Йорку
Ходив. Детройту не відвідав.

Шкода, бо з краю і до краю
Проїхав довгою зимою.
Шукав Олексу —
Знаю, знаю,
Хотів зустрітися зо мною.

Людей питав...
А шо ж ті люди?
Чи я живу, не скажуть навіть.
...На еміграції забудуть,
На батьківщині не згадають...

ПОЕТ

Подумать можна — вироста
З землі обтесок мармуровий,
Коли б не стиснулись вуста,
Не рухались нервові брови.

Попід ногами темний мох,
Над головою злива блиску.
Він споглядає, наче Бог,
Морську розгойдану колиску.

І жаль старого дідуся:
Жив для поезії якоїсь,
Любив її... Оце і вся
Його біографічна повість.

Душі не вистачить снаги,
На самоті без віри в себе
Помре — зрадять вороги,
Прикажуть: — Так йому і треба!

■
Неухильно і сміло
Проти хвиль напролом —
Корогвою вітрило,
Щогла в небо хрестом.

Від портового доку
І лебідок-споруд
На Біскайську затоку,
На молитву і труд.

Зранку постать старого
Всім відкрита вітрам.
На обличчі у нього
Вздовж і впоперек шрам.

Так щодня і щороку:
— Добрий будь, Боже мій! —
Море дуже й широке,
Човен дуже малий.

ПІСНЯ ПРО КАПІТАНА

У вузли заплітаючи милі,
Біля рубки стоїть капітан:
— Треба вміти по кольору хвилі
Пізнавати, який океан!

Ось і кортик, і люлька у нього.
Набиває махорку міцну:
— Треба вміти — і більше нічого —
Пізнавати морську глибину!

Загартований степом південним,
Креслить румби в туманній далі,
Та не фата моргана веде ним,
А любов до своєї землі...

І коли корабель цей залізний
Стане гробом від міни, тоді
Сам він піде до порту вітчизни,
Як Христос — по воді, по воді.

■
Він ледь ворухить п'ятірнею.
Старий — і руки на живіт.
Відкинув ногу, наче нею
Сягає з плоту в краший світ.

А втім, для нього непогано
І тут було. Своя земля.
Його тут звали капітаном
Затопленого корабля.

Змінився він. Де очі — ями.
Сльоза упала на рукав.
Ані морями й під морями
Уже давно він не літав.

Порти далекі і прибої...
До них душа була німа.
Небес таких, землі такої
За океанами нема.

Любив свої маленькі діти.
Для них він сам варив і пік.
Де жінка може постаріти,
Лише мужніє чоловік.

В житті проїхав довгу трасу,
Але й не мало знав оман.
Минали дні. В тумані часу
Зробився сивий, як туман.

І ось тепер пливе на плоті,
Куди несе його вода.
Він ще не згас, бо люлька в роті
Шкварчить, немов сковорода.

Війна проходить мимо —
На смерть жене полки —
Єднаючи незримо
Народи і віки.

Хтось падає з криком — Слава!
Когось ведуть під мур.
Яка ж бо ти кривава,
Дифузії культур!

У спаленій Кореї
Вмирає бідних рать.
О дайте їм ідеї,
Щоб більше убивать!

А ви б так мирно спали —
Ні щастя, ні тривоги —
Жили б собі й не знали,
Що єсть на світі Бог.

МАТРОСИ

Стогнуть хвилі під вітрами лютими,
Вибухають яросливі надра —
Рідний порт могутніми салютами
Потрясла нездолана ескадра.

Сонне місто кинулось до пристані
Квітами, привітами стрічати:
Синьо-синьо майорять розхристані
З комірцями білими бушлати...

Увійшли і стали на фарватері
Кораблі, причаливши кормою.
Хто шукає дівчини чи матері,
Хто щасливий радістю чужою.

Нетерплячі зойки, очі сяючі...
— Мила, я до тебе мислі зносив!
Юні жони, груди випинаючи,
Повисають на руках матросів.

Притомились в плаванні далекому,
Та й пригод лучилося чимало:
Декого поранено, а декому
Вічну пам'ять море відспівало.

І заграв стерничий на гармонії,
І здаються знову близько грози...
Береги Австралії... Японії...
Береги Кореї... і Формози...

■
Гармати, атомні гармати,
Уже віщують людству край.
О земле-мати, земле-мати,
Не загибай! Не загибай!

Хіба ж не стане оборонця
Серед небесних атлантід?
Крутись, крутись довкола сонця,
Крутись із заходу на схід!

Ніде бо серце не догляне
Такої дивної яви —
Твої моря і океани,
Твої тропічні острови.

Там десь осяяні узлісся
І сміх жінок, і шум айлант...
Не загибай! Перетворися
Вся в золото, вся в діамант!

■

Світ не згине — з думками про те,
Що цей світ незбагненно росте,
Він спочинув під небом чужим
І ніхто не заплаче над ним.

Стали вартою гори в диму.
Не вернутись додому йому —
Руки матері чисті святі
Не повиснуть на чорнім хресті.

Тільки чути падіння роси,
Ніжні-ніжні бринять голоси,
Тільки вітер — хороший гість —
З України приносить вість.

І леліє — ой жалю-жалю!
— Ти прорізав глибоку ріллю.
І шумлять колоски колісковий мотив:
— Він землю любив...

■

У тихій гавані туман, туман без краю.
Змагає пізній сон, коли не світять зорі.
На руки стомлені я голову схиляю
З молитвою за тих, що плавають на морі.

Нехай не бракне їм ні сприту, ні відваги,
Де небезпеками погрожує дорога!
Підводні камені, близькі архіпелаги...
Чи буря, чи туман — матросові тривога.

В моїй кімнаті дим. Холодний морок часом
Пронизує всього до заляку і дрожу.
Прокинувся вночі — низьким пропитим басом
Озветься корабель — і спати я не можу.

МОРСЬКА БАЛЯДА

Серед шторму нічного не видно людину
І ніде не помітно ні шлюпок, ні шкун.
Тут на місці проклятим трагічно загинув
Корабель океанський,
Що звався "Нептун".

Хто врятує матроса? Ті руки холодні
Ухопились за гафель, який уцілів.
Він до ранку тримався на чорній безодні
І тоді налетіла примара морів.

Перед ним пронеслися літа, наче хвилі —
Ми про все забуваєм, нічого не ждем.
Скільки міг, він змагався,
В останнім зусиллі
Бив у пашу розкрити мисливським ножем.

Та недовго між ними точилася валка,
Закривавлене море затихло на мить.

— — — — —
Син старого матроса був добрий рибалка
І та риба попалась до нього у сіть.

У порту ліхтарі горять,
В білих китицях віти каштанові.
— Не дізнатися капітанові,
Де матроси ідуть ночувать!

Інше море хоробрих віта
З корабля океанського, —
Як розкриті пляшки шампанського,
Вибухають вуста.

— Є на світі багато принад
Не лише за атолами...
Не міняючи курсу ніколи, — ми
Повернулись назад!

— Любо нам проти штормів злих
На життя і на смерть боротися,
Щоб відчула кохана цвіт лотоса
В павутинці панчіх.

Віє вітер із темних узбіч
Над просторами неозорими.
Сни пряде веретенами-зорями
Мати вічності — ніч.

■
Ой вітре, вітре — звідкіля ти,
Що не дав молодому
Самому
Нареченій клечання нарвати?

Розгураганилось раптом,
Пронеслася над садом згуба...
Сто років стояв стовбур дуба
Укоріненим і листатим, —
Невгамовна сила
Його поломил!

Ой вітре, вітре —
Потрошені віги...
Хто ж твоя мила?

■
Я вмію молитись Богові,
О щастя моє ти безкрас!
Я вмію молитись Богові
І Він ту молитву знає.

Коли я тебе цілую,
О мить неповторна, єдина!
Коли я тебе цілую,
Ми падаєм на коліна.

■
По воді сонця путь —
Золота каламуть,
А над обрієм віяла-крила
І вітрила, вітрила
Мирно в морі пливуть.

Снасті, хліб і вино —
То рибальське майно.
Промайне все життя в самотині.
Для смирення людині
Часу досить дано.

Майорять прапорці.
Зажурились морці.
Там на березі в'ється чайка
І прощальна китайка
У жіночій руці...

Може світло ясне
Вже мені не свіне.
Я віддав тобі серце вогненне.
Будь же добра до мене,
Як не стане мене.

■
Чую, брате мій, чую,
Що нема батька й мами.
Я горю і горюю
Над твоїми рядками.

Вже навіки спочили.
Мир їх праху святому!
Ні, своєї могили
Не минути нікому.

Що ж дитині сказати
На схвильовану мову:
— Тато, годі читати,
Будеш плакати знову!

Тяжко вижити серцю
Під ударами долі.
Неминуче стається
Проти нашої волі.

Все живе і вмирає,
Бо природа єдина.
Чом життя не безкрає,
Чом не сонце людина!

Чую, брате мій, чую,
Що нема батька й мами.
Я горю і горюю
Над твоїми рядками.

Знову кличеш мене додому,
Забуваючи — я ж не один.
Жив колись. Та на гльобі земному
Ще багато чудесних країн.

Не дивились назад ясновидці.
— Треба прагнути вічно в блакить!
Вільний птах не сидить у клітці,
Вільний птах поза море летить —

І немає зупину в леті
Там, де сонце горить золоте...
На якій умирать планеті,
Я не дбаю про те.

А проте — що святе — клянуся:
Зорецвітно-пісенний край
Я люблю. І коли не вернуся,
Вибачай мені, вибачай.

Як то кажуть у нас: I am sorry!
Не рони ти сльозу на рукав.
Є ще й гірше на світі горе
І його — я пізнав.

МОНОДІЯ

Отак — народиться й помре
Людина. Марні сльози...
В новому світі все старе.
А де ж метаморфози?

Замерхтить зоря вночі
І змеркне у померку...
Життя — це блимання свічі,
Це розблиск фоєрверку.

Багато скрізь горить багать,
Життя таке багате!
Недовгий вік ізвікувать
Судилося, мій брате.

■
За звичасм непам'ятних літ
Мандрівник, вирушаючи в світ,
Поклонившись усім на світанні,
Промовляє останній

привіт:

— Кожна, звісно, людина не лебідь.
Може я уражав когонебудь,
То даруйте, коли завинив.
Може я щось недобре вчинив

без потреби.

— Бог простить, — кажуть люди прості
В слід йому... По гостинній путі
Він іде — і не плаче, одначе.
Чорний ворон над ним не закряче.
Будь щасливим, юначе,

в житті!

І мене вже в дорогу хтось кличе.
Мерехтіння якоесь таємниче...
Звуки світла химерні якісь...
Що ж поробиш отут? Не журись,

чоловіче.

В крузі соняшнім кроком твердим
Я пройду крізь подзвіння і дим,
Тільки хочеться перед відходом
Попрощатись з народом

моїм.

■
Неначе перший грім весни
Назустріч завірюхам,
Я людям пісню —
А вони
По голові обухом.

Човную в сяєві пітьми
І лік проходить будням,
Немов живу не між людьми, —
На острові безлюднім.

Зробився винним без вини.
В долини і діброви
Від них тікаю —
А вони
Моєї прагнуть крові.

ЖИТТЯ

Життя — це і труд, і свято,
І кров, і любов, і любисток...
Важко впорядкувати
Навіть мале — особисте.

І звідси в людини охота
Шукати якусь можливість —
Змагатися Дон Кіхотом
За світову справедливість.

Віршувальники-продуценти
Без найменшого почуття
Всі моменти
У монументи
Накопичують за життя.

Ще й снують проти інших ниті:
Так провиня — і так вина...
Лиш вони
Без вини —
О які знамениті
Повигадували імена!

А про мене просторів і неба,
Та щоб сонце котилося горове.
Слава Богові, слави не треба.
Мрамур мертвий.
Слово — живе.

Я МОЛИТИСЯ БУДУ

Кажеш, пільги не буде,
Хоч і з кров'ю слова.
Ні, живі в мене груди,
В серці пісня жива.

І не треба пробачень —
Досягнути б мети!
Я намордник собачий
Не схотів одягти.

Мертво здушений подих...
Жах цей кожен збагне.
Де немає свободи,
Там немає мене.

Що ж ти кличеш до суду
При червоній звзді?
Я молитися буду
На Страшному Суді:

Щоб на рідній плянеті
Линув голосно спів,
Не судили поетів,
Не палили творців.

ТРАГІЧНИЙ ТРИПТИХ

1.

Многоліття справляли анатему
Мовчазну. Я ж тебе пам'ятатиму,
Доки житиму, доки житиму
В цьому світі несамовитому.

У краю українському —
Ти дзвенів по-свідзінському.
Раптом небо стряслось голубе! —
Хто розкаже, хто вбив тебе?

2.

Все минуше, все кресне димом
І світ цей — вічності дим...
Між нас ти був Рильським Максимом,
Із Києва — римський Максим!

Чи, може, Антей античний?
Боян України-Руси?
Хто знає, з якого сторіччя
Воскреснув у карні часи?!

3.

Дивна доля твоя серед див:
Так, як почав — і скінчив.
Тичинився з-понад мас,
Чом же Пегас твій погас?

Мало співати одні
Революційні пісні...
Ні, той провидцем не був,
Хто не здобувся на бунт!

ПОЕТА СТРОФИ

Поета строфи похоронні
Знов пригадали давні дні.
Усім прощається на коні,
А Веретенченкові — ні.

Уже не вернешся тепер ти
До найдорожчої мети,
Бо треба жити, треба вмерти
За землю, де родився ти.

Землі зелені оксамити,
Любив я небо голубе...
Та не судителям судити —
Я сам судитиму себе.

Сам визначу межу провині,
Що з виру вирватись не міг
У тій завійній хуртовині
І коні збилися з доріг.

Гей, мчіться, коні, від погоні,
Хоч в пекло, коні вороні!
Усім прощається на коні,
А Веретенченкові — ні.

■

І Тобі не було захистя.
Як закований Прометей,
Сам Ти в муках загинув, Христе,
Я не вірю в спасіння людей.

Та священні Твої заповіді,
Бо за них на Голготу пройшов —
І стражданням навчив нас любити.
А хіба ж не страждання любов?!

■

Знає
Кожний подорожній,
День без вечора
Порожній.
Я ж не кличу тебе в ці краї.
Ти сама
В час вечірньої панорами
У навійних сутінках приходиш
Подивитись на руки мої,
Наскрізь пробиті цвяхами.

Добро, чи зло —
Що б не було —
Я робив.
А тепер ти мені не потрібна ні трохи.
Ти життя моє зруйнувала,
Пошукай собі інших
Епохальних поетів
І поетів епохи.

Ти болюча моя незагоєна рана.
З тобою лежу,
Як на лезі я.
До мене ти знову прийшла,
Некликана і неждана.
Твоє ім'я —
Поезія.

МУЗА

Була ти, Музо, краща чарів,
Легка ввижалась юнаку —
Не думав я, не снів, не марив,
Що й ти в терновому вінку —

І щоб не мав я супокою,
Щоб стерлася межа терпінь,
Ти узяла мене з собою
У голубину далечинь —

І жити вже мені не сила
З покорою твоєї красі —
Це ти, це ти мене згубила —
Хай знають всі, хай знають всі!

■
Серед куряви і диму
Землю несходиму
Обійшов я. Як же довго
Хрест важкий нестиму?

Ізнемігся я, дорого,
Від огню живого.
— То нічого, — каже голос.
Хто це? — То нічого. —

За туманами-імлою
Хвильною луною
Обізвалися простори,
Стужені за мною.

Сутінки і світло денне,
Джерело студене,
Завжди в осмутку великім
Згадують про мене.

Вітами вітають поряд
Верби темнокорі.
Гори з горами говорять,
А над ними — зорі...

Чорне море чує горе,
Славне Чорне море,
І Дніпро пересихає,
Що мене немає.

ТАЇСІ

Світ побачити варто, дитино мала.
Світ не тільки долина відчаю.
Я свій хліб добуваю у поті чола
І на долю не нарікаю,
Що судилася доля мені не легка,
Що життя на чужині даремлю.
Там на сході мій край. А земля там яка —
Можна їсти ту землю.

Нам страждання дано, бо любови нема
Без страждання, печалі і скрути.
Часом треба робить, як тварина німа,
Щоб людиною бути.

Я сягнув поза себе у світло і млу,
Знав і голод, і холод, і спеку.
Ти ж нічого не бійсь. Дай же руку малу
На мандрівку далеку:
Я тобі покажу найдалекі світи,
Де зоріє одвічна дорога,
Всі планети й сонця, щоб збагнула і ти —
Бог єсть більший від Бога.

Нагорода моя — свобода.
Я її нікому не віддаю.
А життя, як ріка повновода...
Не людина, лише природа
Надо мною мала владу свою.

Тільки й друзів мого століття
Я ніколи не забував:
Скрізь пройшли крізь війни жахіття,
Їх пісні — то лісів верховіття,
Імена їх над славами слав.

Де родився — померти не довелося.
Що ж, велике життя прожив —
Скільки вітрів прочесало
Моє непокірне волосся,
Скільки дощів на мою голову пролилося,
Скільки впало снігів!..

Хто сказав мені слово привіту —
Знаю... Сам же навчився одне:
На всіх мовах світу
Міг я говорити
люблю! —
І кохана моя розуміла мене.

ВТЕЧА

Дружині

Всі святині —
В катині...
Скрізь кати й адвокати,
Тож не плакати, як плякати,
А втікати, втікати.

Бути нам, чи не бути?
Буреліттями нас жене —
Незбагненне збагнути,
Досягти недосяжне.

Полюси краси — найдалі.
Ти забудь про свої печалі:
Я тебе від злоби,
Від земного відчаю
За зорями заховаю.

Як вічна каторга, життя,
Без вороття, без вороття.
Здавалося, високі дні
Не усміхалися мені.

Ставало острашно вночі,
Що золоті згублю ключі,
Що пісню-думу не створю,
Пустивши в голову зорю...

І все таки душа горить —
Благословенна кожна мить —
І все таки я був щаслив,
Я словом нації служив.

СУДНІ НОЧІ

В тім краю, де скиталися скити —
Ще малого мене, як могла,
Мати вчила людей любити,
Мати вчила не мати зла.

Тільки скоро пізнав я школи
Чужини —
І життя закон.
Мук таких не приймав ніколи
В судні ночі Овідій Назон.

Це вони навівали риму
І світили над ним зорю...
Чом не був я поетом Риму,
Що із Цезарем став на прю!

Хоч закований, в мирі з собою,
Наслухаючи реквієм нив,
Десь на скелі
Під шум прибою
Біля Чорного моря я б снів.

ПАМ'ЯТАЙ

Дружині Надії
(1917 — 1973)

Земля відроджується знову,
Не стогнуть віхоли зими.
Десь прокотились на розмову
Із громовицями громи.

Весняний вітер долинає.
Дошами шідить... Дні — убрид!
Та пам'ятай — усе минає,
Чи цвіт, чи зав'язок, чи плід.

За поколінням покоління
Переступає Рубікон.
Тяжіння сила — і падіння —
Єдиний всесвіту закон.

І сонце, й зорі меркнуть в небі,
І пригасається блакить...
Лише любов моя до тебе
В житті не згасне і на мить.

ПІСЛЯМОВА

Надії для Надії
Плекав на плач і смуть,
Гадаючи, що мрії
Мене переживуть.

Але і мрії смерть ця
Стинає, мов кущі.
Нема мого пів-серця,
Моєї пів-душі.

І вже ніщо не вдіє...
О знала б, де ти є,
Знедолена Надіє,
Надхнення ти моє,

Любов моя висока! —
А я ж святив, беріг,
Як ту зіницю ока,
І вберегти не міг.

Нема тебе зо мною.
Зосталося вгорі
Пів-місяця дугою,
Пів-сонця, пів-зорі.

ТРУНОК ЛЮБОВИ

Коли Ізольда і Трістан
Любовний випили дурман,
Враз неба й моря береги
В імлі хитнулись навкруги.
Любов — ловчиня всіх сердець —
В серця проникла, як норець,
І навіть скорені самі
Тоді незчулися в пітьмі,
Коли розвіяли вітри
Її звитяжні прапори.
Так споріднилися, злились
Ті, що були чужі колись.
Минувся їхній довгий спір,
Пойняв Ізольду владний мир
І зникла, як омана,
Відраза до Трістана.
Любов — умирює. Любов
Чуття очистила обох,
Ненависть відігнала,
В коханні поєднала,
Як дзеркало, ясні тіла
Прозорим світлом пройняла.
Так сталось диво неземне —
В них серце билось одне,
Але там ріс, неначе хміль,
Трістанів біль — Ізольдин біль:
І в радощах з журбою
Таїлися обоє,
Від сорому мовчали,

З поеми Готфріда Штрасбурзького "Трістан та Ізольда" (1207-1210) за Вільгельмом Герцом.

В сумнівах сумували,
За нею він, вона за ним,
І сліпо з поривом одним —
Без сил себе перемогти —
До 'дної гналися мети.
Вони з'єдналися навік.
І перше слово, наче крик,
Бентежило зарання
Затаєні бажання.

Коли Трістан відчув жагу,
Він честь і вірність дорогу
Просив до помочі прийти,
Щоб від спокуси утекти.
Ні, — думав красень молодий, —
Будь непокірний і твердий,
Залиш і викинь те з ума! —
Але усе було дарма.
Знов серце билось раз-у-раз,
Бо що для нього той наказ?!
Тяжка із волею борня:
Усі бажання відганя,
Одне відштовхує, а те
Знов у душі його цвіте.
Зайнятий в пристрасний полон,
І не здолавши перепон,
Усе ж він із замкнення
Шукає визволення.
Увесь напружений, мов лук,
Він дознавав подвійних мук,
Стрічаючи з-під милих вій
Ізольдин погляд золотий.
П'янка любовна сила
Думки його томила

І він до чести йшов назад,
Себе рятуючи від знад.
Та раптом владарка любов
Його взяла в обійми знов,
А честь і вірність, мов тягар,
Душили в грудях дикий жар.
Але ж за них любов одна
Тяжкіше тиснула. Вона
Чинила більше лиха,
Як честь і вірність тиха.
Трістан і сам не знав, чому
Вона сміялася йому,
Поник, відводячи убік
Свій погляд вірний чоловік —
Дивитися не в силі
На рани наболілі.
Та все ж він думав часто
Хоч трохи мати щастя,
Уникнути поразок,
Забути обов'язок,
І цінувати над усе
Те, що любов йому несе.
Над ним замкнулося кільце,
Але чомусь не дбав про це,
Лише звиряв думки слабі,
Мов зміну чуючи в собі,
Та бачив там зарання
Ізольду і кохання.

В таким же змагові й вона
Була прекрасна й чарівна,
А в серці ніжнім і в очах
Той самий біль, той самий страх.
Тамуючи жагу свою,

Вона почула течію
Солодкого кохання,
Гріховного бажання.
Тоді в нерівній боротьбі
Шукала помочі собі,
Але від себе не втекла,
Бо вже пропащою була:
Вона від того трунку
Не мала порятунку.
Даремно до нестями
Руками і ногами
Противилася від біди
І кидалась туди й сюди.
Все більше пориви її
Топили звільна в течії.

Даремно гострі болі
Шукали руху, волі —
За нею скрізь іде ізнов
Її володарка любов,
І завдавали вічних ран
Лише любов, лише Трістан.
Але було це в таїні.
Вона двоїлася в борні:
Тут серцем — там же зором,
Та очі гонить сором.
Проте любов його несла
До серця, повного тепла.
Тоді злились в один потік
Любов, дівчина, чоловік,
І в соромі, як уві сні,
Були хоробрі, то сумні:
Так прагнула дівчина,
Не дивлячись очима!..

Без вислову, з докором
Бажав любови сором...
Що ж погамує довгий спір?
Але, існує поговір,
Дівчина й сором, наче тінь,
Приходять легко до падінь,
Бо мало суджено життя —
Минає все без вороття.
Ізольда теж поволі
Скорилася сваволі
І вже любові сміло
Давала душу й тіло.
Вона дозволила сама
Очам спочити крадькома:
По ньому погляди її
Текли, як світлі ручаї,
І погляди ті ширі
З чуттям жили у мирі,
Та часто, линучи з-під вій,
Про милий мріяли розбій.
Також знесилений Трістан
Дивився, ніби крізь туман,
Любові звирившись, яка
Не покидала юнака.
Тепер вони уже удвох
Без непокою і тривоги,
Свою забувши змору,
Давали радість зору —
І чулись душі молоді
Багато краше, як тоді...

Спредвіку так — і буде знов,
Аж доки житиме любов,
І до всевітнього кінця

Не згаснуть скохані серця —
Вони уймають більше втіх,
Якщо в борні здолає їх.
Любов, неначе цвіт лучний,
Вінчає образ дорогий,
І сіючи зерно своє,
Одвічно знову постає.

ЗМІСТ

- 7 Посвята
- 8 Коли минаю в час тривоги
- 9 Що кому судилось
- 10 Розкриляються білі вітрила
- 11 Дні і ночі шумів океан
- 12 Чайка
- 13 Стомлений в далеких плаванні
- 14 Стамбул
- 15 Ляндшафт
- 16 Ліс
- 17 Життя робило нас альпіністами
- 18 Знялися з якоря
- 19 Рейс
- 20 Ти думала — сходив місяць
- 21 Корабельні склянки
- 22 Лечу думками над степами
- 23 Негода
- 24 Мій голос туди не дійде
- 25 Чи я впізнаю береги
- 26 Вовча
- 27 Ще пам'ятаю цвіт розмаю
- 28 Увійшов, обійняв дружину
- 29 Марині
- 30 Дитя являється на світ
- 31 Я не шукаю плям
- 32 Все на землі благословенне
- 34 Погасали зчорнілі світання
- 35 Не дайте голодному хліба
- 36 Колискова

- 37 Загибель птиці
38 Що ж, і сонце засне
39 Від галактики до галактики
- 40 В заобрійній далечині
41 Мені не потрібно блищати пророком
- 42 Холодний місяць, море грає
- 43 Поспішав у голодній пустині
44 Пісні мандрівника
46 Злива
48 Виринають спогади золоті
49 Час до школи
50 У ніч Христового Різдва
51 Бачити чорне сонце
52 Гнітючо глушить нагла змора
- 53 Наче коні, мчать вітри осінні
55 Азія
56 Епітафія Кіра
57 Надо мною схилився лікар
58 Ще вчора
59 Мовкнуть співи солов'я
60 Біль
61 Цвинтарище богів
62 Сіє з решета білу пилюку
63 Нижучий, як з ножа
64 Стомився ждати надарма
65 Шукайте
66 Страйкарі
67 Монна Ліза
69 Гумореска
70 Пантера
71 Циганська пісня
- 72 Січні, травні, грудні
73 В час моління хвилюєш мене
74 Ти відчула слова
75 Напис
76 Надії
77 Прибувши з Києва
78 Поет
79 Неухильно і сміло
80 Пісня про капітана
81 Він ледь ворухить п'ятірнею
- 83 Війна проходить мимо
84 Матроси
85 Гармати, атомні гармати
86 Світ не згине
87 У тихій гавані
88 Морська балаяда
89 У порту ліхтарі горять
90 Ой вітре, вітре
91 Я вмюю молитись Богіві
92 По воді сонця путь
93 Чую, брате мій, чую
94 Знову кличеш мене додому
95 Монодія
96 За звичаєм непам'ятних літ
- 97 Неначе перший грім весни
98 Життя
99 Віршувальники-продуценти
100 Я молитися буду
101 Трагічний триптих
103 Поета строфи
104 І Тобі не було захистя
- 105 Знає кожний подорожній

- 106 Муза
- 107 Серед куряви і диму
- 108 Таїсі
- 109 Нагорода моя — свобода
- 110 Втеча
- 111 Як вічна каторга, життя
- 112 Судні ночі
- 113 Пам'ятай
- 114 Післямова
- 117 Трунок любови — з Готфріда Штрасбурзького

ТОГО Ж АВТОРА

Поезія

Перший грім, Київ — Харків, 1941

Дим вічності, Детройт, 1951

Чорна долина, поема, Детройт, 1953

Переклади:

Байрон: Мазена, Детройт, 1959

Printed by: *Computoprint Corporation*
30 Howe Ave, Passaic, N. J. 07055 USA